

Komunikativne funkcije rečenica

Srpski jezik za 6. razred | Podsetnik za učenike i roditelje

Šta želimo da saopštimo?

Komunikativna funkcija pokazuje svrhu rečenice u govornoj situaciji. Da li dajemo obaveštenje, tražimo odgovor, podstičemo nekoga da nešto uradi, izražavamo želju ili emotivnu reakciju?

Obaveštajne rečenice

„Proba počinje u pet.“ Dajemo informaciju. I odrična rečenica „Proba ne počinje u pet“ je obaveštajna. Potvrdnost/odričnost i komunikativna funkcija nisu ista podela.

Upitne rečenice

„Kada počinje proba?“ Tražimo podatak. „Da li dolaziš?“ traži potvrdu ili odricanje. U ovim primerima govornik zaista postavlja pitanje, a ne izriče posrednu molbu.

Zapovedne rečenice

„Zatvori vrata.“ Pozivamo sagovornika da nešto učini. Ova grupa obuhvata i molbu, savet ili zabranu: „Molim te, sačekaj.“ „Ne trči!“ Ne mora svaka zapovedna rečenica završiti uzvičnikom.

Željne rečenice

„Neka ti se ostvari želja!“ Izražavamo želju, čestitku ili blagoslov. Ne očekujemo da sagovornik izvrši naredbu. Kontekst razdvaja želju od zapovesti, iako obe mogu početi sa neka.

Uzvične rečenice

„Kako je ovo divno!“ Izražavamo oduševljenje. Uzvična rečenica izražava emotivnu reakciju; reč kako ovde ne traži odgovor. Uzvičnik sam po sebi ne dokazuje vrstu: „Stani!“ je zapovedna.

Predikat i celina

Predikatska rečenica ima predikat. U „Mila čita, a Luka crta.“ dve nezavisne predikatske rečenice čine jednu komunikativnu celinu. Početno veliko slovo i završni znak obeležavaju celinu u pisanju.

Postupak za roditelje

Pročitajte situaciju naglas. Najpre objasnite nameru govornika, zatim pogledajte glagolski oblik i interpunkciju. U otvorenim zadacima prihvatiti druga smisljena rešenja. Svaki zadatak je 4 boda; zbir od 40 služi samoproveri, ne školskoj oceni.

Komunikativne funkcije rečenica

Srpski jezik za 6. razred | Grupa A | 45 minuta | 40 bodova

Ime i prezime: _____

Grupa A

Datum: _____

Svaki zadatak nosi 4 boda. Prikaži postupak; piši čitko.

1. Odredi funkciju: „Biblioteka radi do šest.“ i „Biblioteka danas ne radi.“ (4 boda)

Prva: _____ Druga: _____

2. Mila traži podatak o vremenu probe: „Kada počinje proba?“ Odredi funkciju i završi znak. (4 boda)

Funkcija: _____ Znak: _____

3. Luka upozorava drugara da ne istrči na ulicu: „Stani!“ Odredi funkciju i objasni zašto uzvičnik nije dovoljan za zaključak. (4 boda)

Funkcija i razlog: _____

4. Baka čestita unuci: „Neka ti se ostvari rođendanska želja!“ Odredi funkciju i objasni šta baka izražava. (4 boda)

Funkcija i razlog: _____

5. Mila ugleda prelep pejzaž i oduševljeno kaže: „Kako je ovo divno!“ Odredi funkciju. Da li traži odgovor? (4 boda)

Funkcija: _____ Obrazloženje: _____

Komunikativne funkcije rečenica

Srpski jezik za 6. razred | Grupa A | nastavak

6. Preoblikuj „Proba počinje u pet.“ u upitnu rečenicu koja traži potvrdu informacije. Napiši celu rečenicu. (4 boda)

7. Učitelj mirno daje savet: „Čitaj pažljivo.“ Napiši funkciju i objasni zašto tačka ne čini rečenicu obaveštajnom. (4 boda)

8. „Mila čita, a Luka crta.“ Izdvoji dva predikata. Koliko je predikatskih rečenica, a koliko komunikativnih celina? (4 boda)

Predikati: _____ Predikatskih: ____ Celina: ____

9. Nastavnik daje nalog učeniku: „Neka Marko otvori prozor.“ Baka iskazuje želju: „Neka Marko bude srećan!“ Odredi funkciju svake rečenice i navedi razliku u nameri. (4 boda)

Prva: _____ Druga: _____ Razlika: _____

10. Napiši po jednu rečenicu o izletu: obaveštajnu, upitnu, zapovednu i željnu. Upotrebi odgovarajući završni znak. (4 boda)

Obaveštajna: _____

Upitna: _____

Zapovedna: _____

Željna: _____

Osvojeno: _____ / 40 Šta treba još vežbati: _____

Komunikativne funkcije rečenica

Srpski jezik za 6. razred | Grupa B | 45 minuta | 40 bodova

Ime i prezime: _____

Grupa B

Datum: _____

Svaki zadatak nosi 4 boda. Prikaži postupak; piši čitko.

1. Odredi funkciju: „Autobus polazi u osam.“ i „Autobus danas ne polazi.“ (4 boda)

Prva: _____ Druga: _____

2. Petar zaista traži potvrdu informacije: „Da li danas imamo probu?“ Odredi funkciju i završni znak. (4 boda)

Funkcija: _____ Znak: _____

3. Mila zabranjuje drugaru da dodirne vrelu posudu: „Ne diraj!“ Odredi funkciju i objasni zašto uzvičnik nije dovoljan za zaključak. (4 boda)

Funkcija i razlog: _____

4. Deda iskazuje unuku želju: „Neka te prati sreća!“ Odredi funkciju i objasni šta deda izražava. (4 boda)

Funkcija i razlog: _____

5. Petar sa oduševljenjem ugleda sneg: „Kako je ovo lepo!“ Odredi funkciju. Da li traži odgovor? (4 boda)

Funkcija: _____ Obrazloženje: _____

Komunikativne funkcije rečenica

Srpski jezik za 6. razred | Grupa B | nastavak

6. Preoblikuj „Autobus polazi u osam.“ u upitnu rečenicu koja traži potvrdu informacije. Napiši celu rečenicu. (4 boda)

7. Mila mirno moli drugara: „Molim te, sačekaj.“ Napiši funkciju i objasni zašto tačka ne čini rečenicu obaveštajnom. (4 boda)

8. „Petar piše, a Sara čita.“ Izdvoji dva predikata. Koliko je predikatskih rečenica, a koliko komunikativnih celina? (4 boda)

Predikati: _____ Predikatskih: ____ Celina: ____

9. Nastavnik daje nalog učeniku: „Neka Ana obriše tablu.“ Majka iskazuje želju: „Neka Ana ostvari svoj san!“ Odredi funkciju svake rečenice i navedi razliku u nameri. (4 boda)

Prva: _____ Druga: _____ Razlika: _____

10. Napiši po jednu rečenicu o školskoj predstavi: obaveštajnu, upitnu, zapovednu i željnu. Upotrebi odgovarajući završni znak. (4 boda)

Obaveštajna: _____

Upitna: _____

Zapovedna: _____

Željna: _____

Osvojeno: _____ / 40 Šta treba još vežbati: _____

Komunikativne funkcije rečenica

Srpski jezik za 6. razred | Rešenja i bodovanje - grupa A

Br.	Rešenje i raspodela 4 boda
1	Obe su obaveštajne (po 2). Negiranje informacije ne menja njenu komunikativnu funkciju.
2	Upitna (2); upitnik (2). Govornik zaista traži podatak ili potvrdu.
3	Zapovedna (2). Govornik traži postupak sagovornika, a uzvičnik označava snažno izgovoreno upozorenje ili zabranu (2).
4	Željna (2). Iskazuje želju, a ne nalog za postupanje (2).
5	Uzvična (2). Izražava oduševljenje, a ne pitanje na koje se traži odgovor (2).
6	„Da li proba počinje u pet?“ Pravilno postavljeno pitanje koje čuva informaciju (3), upitnik (1). Prihvatiti „Počinje li...?“ / „Polazi li...?“ i druga tačna rešenja.
7	Zapovedna (2). Govornik daje savet ili izriče molbu da sagovornik nešto uradi; tačka može završiti mirno izgovorenu zapovednu rečenicu (2).
8	Čita i crta (svaki predikat 1). Dve predikatske rečenice (1), jedna komunikativna celina (1).
9	Prva zapovedna, druga željna (svaka 1). Prva je nalog za izvršavanje radnje (1); druga izražava želju (1). Reč neka sama ne određuje funkciju.
10	Npr. „Idemo na izlet.“ „Kada polazimo?“ „Ponesi vodu.“ „Neka nam izlet bude lep!“ Svaka smisljena rečenica tražene funkcije sa pravilnim završnim znakom 1 bod. Prihvatiti druga tačna rešenja.

Rezultat je putokaz, ne školska ocena. Od 36 do 40 bodova: sigurna primena; 29-35: dobra osnova uz male propuste; 20-28: ciljano ponavljanje; 0-19: ponovo proći podsetnik i jednostavne primere. Otvorene odgovore koji su tačni, ali drugačije formulisani, prihvatiti.

Komunikativne funkcije rečenica

Srpski jezik za 6. razred | Rešenja i bodovanje - grupa B

Br.	Rešenje i raspodela 4 boda
1	Obe su obaveštajne (po 2). Negiranje informacije ne menja njenu komunikativnu funkciju.
2	Upitna (2); upitnik (2). Govornik zaista traži podatak ili potvrdu.
3	Zapovedna (2). Govornik traži postupak sagovornika, a uzvičnik označava snažno izgovoreno upozorenje ili zabranu (2).
4	Željna (2). Iskazuje želju, a ne nalog za postupanje (2).
5	Uzvična (2). Izražava oduševljenje, a ne pitanje na koje se traži odgovor (2).
6	„Da li autobus polazi u osam?“ Pravilno postavljeno pitanje koje čuva informaciju (3), upitnik (1). Prihvatiti „Počinje li...?“ / „Polazi li...?“ i druga tačna rešenja.
7	Zapovedna (2). Govornik daje savet ili izriče molbu da sagovornik nešto uradi; tačka može završiti mirno izgovorenu zapovednu rečenicu (2).
8	Piše i čita (svaki predikat 1). Dve predikatske rečenice (1), jedna komunikativna celina (1).
9	Prva zapovedna, druga željna (svaka 1). Prva je nalog za izvršavanje radnje (1); druga izražava želju (1). Reč neka sama ne određuje funkciju.
10	Npr. „Predstava počinje u šest.“ „Da li dolaziš?“ „Sačekaj svoj red.“ „Neka predstava uspe!“ Svaka smisljena rečenica tražene funkcije sa pravilnim završnim znakom 1 bod. Prihvatiti druga tačna rešenja.

Rezultat je putokaz, ne školska ocena. Od 36 do 40 bodova: sigurna primena; 29-35: dobra osnova uz male propuste; 20-28: ciljano ponavljanje; 0-19: ponovo proći podsetnik i jednostavne primere. Otvorene odgovore koji su tačni, ali drugačije formulisani, prihvatiti.